

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหาร
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
**Guidelines for Academic Administration Based on the Four
Iddhipāda Principles of Administrators in Early Childhood
Development Centers in Khon Kaen Province**

โกศล อุดมวงษ์¹, สุนทร สายคำ², สัมฤทธิ์ กางแพ้ง³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Koson Udomwong¹, Sunthon Saikham², Samrit Kangpeng³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Thailand
✉: kosonudomwong@gmail.com
(Corresponding Email)

Received: 05 March 2025; Revised: 11 March 2025; Accepted 16 March 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๘ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้สอน จำนวน ๒๕๐ คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๙ รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องหรือเที่ยงตรง ผลการวิจัย พบว่า ๑. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ตามหลักฉันทะ ๒. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบไปด้วยการบูรณาการกันระหว่างหลักอิทธิบาท ๔ และการบริหารงานวิชาการ ด้านฉันทะ คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นความพอใจและความตั้งใจของครูและนักเรียน ด้านวิริยะ คือ ผู้บริหารพยายามนิเทศครูอย่าง

สมำเสมอเพื่อพัฒนาการสอนและยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ด้านจิตตะ คือ ผู้บริหารมีการจัดการ และวิเคราะห์การใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ด้านวิมังสา คือ ผู้บริหารวิเคราะห์ ความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการของผู้เรียนและแนวโน้มการศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This research aimed to (1) study the current state of academic administration based on the Four Iddhipāda Principles in early childhood development centers in Khon Kaen Province under local administrative organizations, and (2) propose guidelines for academic administration using the Four Iddhipāda Principles in these centers. This study employs a mixed-methods research approach, integrating both quantitative and qualitative research methods. For the quantitative research, data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.98. The sample group consisted of 250 administrators and teachers from early childhood development centers. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative research, data were gathered through interviews with nine experts selected through purposive sampling to ensure validity and consistency in the findings. The research results were as follows: 1. The current state of academic administration based on the Four Iddhipāda Principles among administrators of early childhood development centers in Khon Kaen Province was found to be at the highest level overall. Among the four principles, Chanda (desire and satisfaction in work) was the most highly practiced. 2. The proposed guidelines for academic administration integrating the Four Iddhipāda Principles with educational management include: Chanda (desire): Administrators create a learning environment that fosters teachers' and students' enthusiasm and motivation. Viriya (effort): Administrators conduct regular supervision to enhance teaching effectiveness and improve educational quality. Citta (concentration): Administrators manage and analyze the use of teaching materials to optimize learning outcomes. Vimāṃsā (examination): Administrators evaluate the alignment of the curriculum with students' needs and future educational trends.

Keyword: Academic Administration, Principles of Iddhipāda

1. บทนำ

การบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น มีความแตกต่างการบริหารจัดการทั้ง สภาพสิ่งแวดล้อม และสภาพสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ คุณภาพของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน จึง จำเป็นต้องให้การส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนา สถานศึกษาให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน จากสภาพปัจจุบัน การบริหารสถานศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอนหลายประการ โดยเฉพาะการสอนไม่ตรงสาขาวิชาของครู อาทิเช่น ครูไม่มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย รวมทั้งด้านสภาพ สิ่งแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ และปัญหาสภาพครอบครัวของนักเรียนบางส่วนขาดความอบอุ่น พ่อ-แม่หย่าร้าง ผู้ปกครองต้องไป ทำงานต่างถิ่น นักเรียนอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ปู่ย่า, ตายาย ทำให้ดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง สถานศึกษา ต้องหาวิธีการหลายรูปแบบมาแก้ไขและพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึง ต้องมีการพัฒนาการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัด

จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีในการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีความสุข

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 4-5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ได้แก่กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 4-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการถ่ายโอนให้แก่เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงถือว่าเป็นสถานศึกษา ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพตามหลักวิชาการ

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 6 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมถึงด้านบุคลากร ซึ่งในด้านบุคลากรนี้มีความสำคัญมากอีกด้านหนึ่ง เพราะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานและมี ประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่เป็นระบบ เกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กร เพื่อให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและ ส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

ปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่ง ออกเป็น 26 อำเภอ 356 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งมีศักยภาพ ความพร้อมที่แตกต่างกัน และมี กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อบุคลากร ซึ่งทำให้การบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความคล่องตัว มีการแทรกแซงการบริหารและการศึกษา โดยการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารหรือระบบจัดซื้อจัดจ้างและการหาผลประโยชน์จากการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารยังขาดการบริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำวิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงาน วิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ นำไปใช้พัฒนาในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น ได้แก่ ๑) ด้านหลักสูตร ๒) ด้านการ

จัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ ๕) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้สามารถพัฒนาการบริหารงานจนเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรทุกแห่งในยุคของการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ศึกษา หัวข้อ หลักการ แนวคิด และทฤษฎี ซึ่งมีขั้นตอนของการศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 250 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลงานเป็นเลิศ เป็นที่ประจักษ์ จำนวน 9 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = ๒๕๐)

การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
การบริหารงานวิชาการตามหลักฉันทะ	4.57	0.55	มากที่สุด	1
การบริหารงานวิชาการตามหลักวิริยะ	4.59	0.58	มากที่สุด	3
การบริหารงานวิชาการตามหลักจิตตะ	4.60	0.59	มากที่สุด	2
การบริหารงานวิชาการตามหลักวิมังสา	4.57	0.62	มากที่สุด	4
โดยภาพรวม	4.61	0.59	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักฉันทะ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักจิตตะ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักวิริยะ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักวิมังสา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57)

4.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า

1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักฉันทะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนในการปรับปรุงระบบนิเทศ ตัดสินใจร่วมกันในสถานศึกษา สนับสนุนครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ใส่ใจงานวิชาการและการบริหารให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและระบบวัดผล ประเมินผลเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การวิจัยและเทคโนโลยีแก้ปัญหา พร้อมประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตรเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักวิริยะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ใส่ใจการนิเทศเพื่อติดตามและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นปรับปรุงระบบวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมครูพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึงการสร้างเครื่องมือวัดผลที่ครอบคลุม พร้อมทั้งทำงานด้วยความขยัน อดทน และไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค

3) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักจิตตะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารหลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบ และมุ่งมั่นพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ สนับสนุนการ

วิจัยและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน ใส่ใจการบริหารงานหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และ กำกับดูแลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง พร้อมอำนวยความสะดวกด้านงบประมาณในการผลิตสื่อวัตกรรมการ จัดครูเข้าสอนตามศักยภาพความสามารถและความถนัด ป้องกันการทุจริตงบประมาณ และสนับสนุน กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถใน การจัดทำหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักวิมังสา ผู้บริหารสถานศึกษาควรทบทวนและวิเคราะห์ จุดเด่นจุดด้อยของงานและหลักสูตรอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปพัฒนางานวิชาการปรับปรุงแก้ไขปัญหามาผ่าน การประชุมวางแผนร่วมกับครู เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานและปรับปรุงหลักสูตร การจัดระบบกระบวนการ เรียนรู้ควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย พร้อมจัดระบบเกณฑ์การวัดผลและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เลือกหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ส่งเสริมการใช้ผลการประเมิน หลักสูตรและการเรียนรู้ในการพัฒนาแผนการสอน และสร้างแรงจูงใจในการผลิตสื่อวัตกรรมการที่มีคุณภาพ ตามหลักวิชาการ

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิ บาท 4 โดยภาพรวม 4 ด้าน ในส่วนด้านฉันทะในระดับมากที่สุด และทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัย นฤตล มะโนศรี ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการ เรียนรู้ รองลงมา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ วัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา 2. การ บริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ด้านการบริหารงานตาม หลักจิตตะ ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ และด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ตามลำดับ 3. แนว ทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหลัก เมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการ บริหารงานตามหลักฉันทะ พึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักการวิเคราะห์

จัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานวิชาการด้วยความเพียรพยายามด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้เทคโนโลยีและมีการวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ มีใจจดจ่อและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบ มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 4) ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ไตร่ตรองการปฏิบัติงานในด้านของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนทบทวนด้านการนิเทศและการวัดผลประเมินผลให้เป็นระบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิฑูรย์ วิฑูรย์เมธี (จันทร์เต็ม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิมังสา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิริยะ ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักฉันทะ 2. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักฉันทะ ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิริยะ ควรมีความเพียรพยายามในการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ ควรเอาใจใส่ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน 4) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิมังสา ควรมีการคิดวิเคราะห์กำหนดนโยบายและแผนงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณณี พรพงศ์ และคณะ ได้ทำวิจัย เรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 329 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่สำคัญ คือ 1) ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตรงตามมาตรฐานและ

ตัวชี้วัดเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 2) จัดการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการ Active learning นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีทักษะการแก้ปัญหาตามความถนัดและความสนใจ 3) สำรวจสื่ออุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการใช้งานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) จัดทำคู่มือและศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายครอบคลุมตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตร 5) กำหนดปฏิทินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามหลักการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตรหลากหลายวิธีเพื่อนำผลไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้

5.2 การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยในแต่ละด้าน พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักฉันทะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายอยู่เสมอ ควรสอนงานหรือให้คำแนะนำแก่บุคลากรตามความเหมาะสม มีความเอื้อเฟื้อสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอยู่เสมอ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาตามความเหมาะสม ให้อิสระกับบุคลากรในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรทำงานที่ตรงกับความสามารถและความถนัด 2) การบริหารงานวิชาการตามหลักวิริยะ ผู้บริหารควรสื่อสารกับบุคลากรในสถานศึกษาโดยใช้คำพูดที่ไพเราะ สุภาพอ่อนโยน มีน้ำเสียงนุ่มนวล เป็นกลางไม่เอนเอียง ไม่กล่าววาจาล่วงเกินและให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ตลอดจนใช้คำพูดที่เป็นกัลยาณมิตรในการสื่อสาร และทำความเข้าใจกับบุคลากรในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การบริหารงานวิชาการตามหลักจิตตะ ผู้บริหารควรใช้ความรู้และดุลยพินิจในการสร้างระบบกลไกการสรรหา คัดเลือก และเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเลื่อนหรือปรับระดับตำแหน่งตามความสามารถและเหมาะสม การปฏิบัติตนให้เป็นไปด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ และมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง 4) การบริหารงานวิชาการตามหลักวิมังสา ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรศึกษาหาความรู้เรื่องกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ มีการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจอย่างทั่วถึงและเพียงพอ มอบหมายงานหรือหน้าที่รับผิดชอบให้บุคลากรและดูแลกำกับติดตามการทำงานอยู่เสมอ และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความโปร่งใสเป็นธรรม และเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางยุพิน ขุนทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดมี 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารและ

ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปลุกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการวางตนในฐานะเยาวชนของชาติ นำหลักอิทธิบาท 4 ให้ผู้เรียนใช้อย่างจริงจังในวิถีการดำรงชีวิต เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในทุกๆ ด้าน มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Umi Fariyah, et al. ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการบริการบริหารงานวิชาการด้วยวิธี RATER ต่อความพึงพอใจของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการบริการบริหารงานวิชาการ รวมถึงการตอบสนอง การรับประกัน การจับต้องการเอาใจใส่ และความน่าเชื่อถือ (RATER) ต่อความพึงพอใจของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศาสนาอิสลามแห่งรัฐชวา ประเทศอินโดนีเซีย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณแบบเชื่อมโยง การสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ส่งผลให้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 109 คน ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมผ่านแบบสอบถามที่ทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้การทดสอบการถดถอยเชิงเส้นหลายรายการ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการซึ่งรวมถึงมิติ RATER มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนไปพร้อมๆ กัน อย่างไรก็ตาม มีเพียงสามตัวแปรเท่านั้นที่มีอิทธิพลบางส่วน ได้แก่ การตอบสนอง ความมั่นใจ และการจับต้องได้ การค้นพบเหล่านี้บ่งชี้ว่าการปรับปรุงคุณภาพของการบริการบริหารงานวิชาการตามมิติ RATER เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มความพึงพอใจของนักเรียน สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการปรับปรุงการบริการบริหารงานวิชาการในระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นที่สำคัญ เช่น การตอบสนอง การรับประกัน ความสามารถในการจับต้องได้ การเอาใจใส่ และความน่าเชื่อถือ (RATER) เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของนักศึกษาและชื่อเสียงของสถาบัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ บัวเผื่อน และคณะ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการ ยุคนิวนอร์มัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู และ 2) เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการ ยุคนิวนอร์มัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู การวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 186 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารงานวิชาการยุคนิวนอร์มัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.15) รองมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (R = 4.61, S.D. = 0.17) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.07) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.02) ๒. แนวทางในการบริหารงานวิชาการยุคนิวนอร์มัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้บริหารควรให้ความสำคัญใน

ประเด็นตอนนี้ คือ มีความเพียรในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับการจัดการเรียนการสอน มุ่งมั่นส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนควรมุ่งเน้นให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เอาใจใส่ในการพัฒนาและการนำไปใช้ให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีใจรักส่งเสริมให้ครู ได้รับการอบรมในการสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่ครอบคลุมและหลากหลาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

5.3 แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนในการปรับปรุงระบบนิเทศ ตัดสินใจร่วมกันในสถานศึกษา สนับสนุนครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ใส่ใจงานวิชาการและการบริหารให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและระบบวัดผล ประเมินผลเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การวิจัยและเทคโนโลยีแก้ปัญหา พร้อมประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตรเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ใส่ใจการนิเทศเพื่อติดตามและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นปรับปรุงระบบวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมครูพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึงการสร้างเครื่องมือวัดผลที่ครอบคลุม พร้อมทั้งทำงานด้วยความขยันอดทน และไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค 3) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารหลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบ และมุ่งมั่นพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน ใส่ใจการบริหารงานหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และกำกับดูแลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง พร้อมอำนวยความสะดวกด้านงบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรม จัดครูเข้าสอนตามศักยภาพความสามารถและความถนัด ป้องกันการทุจริตงบประมาณ และสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรทบทวนและวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของงานและหลักสูตรอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปพัฒนางานวิชาการปรับปรุงแก้ไขปัญหาผ่านการประชุมวางแผนร่วมกับครู เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานและปรับปรุงหลักสูตร การจัดระบบกระบวนการเรียนรู้ควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย พร้อมจัดระบบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เลือกหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ส่งเสริมการใช้ผลการประเมินหลักสูตรและการเรียนรู้ในการพัฒนาแผนการสอน และสร้างแรงจูงใจในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนุช ตันติ และคณะ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4

ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้เชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.66 และการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน และการปฏิบัติอยู่ระดับน้อยที่สุด คือ การวัดผล และประเมินผลการศึกษา และ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและครูวิชาการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการของผู้เรียนและชุมชน กำกับติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอด้วยความ เอาใจใส่สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาศักยภาพครูโดยใช้การเรียนการสอนเชิงรุกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยใจรักและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุข ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา คือ ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจในระเบียบการวัด และประเมินผล เสนอแนะแนวทางให้ครูใช้ เครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และประเมินผู้เรียนตาม สภาพจริง ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ ครูศึกษาค้นคว้า งานวิจัย นำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อคุณภาพ และมาตรฐานของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุพิชฌวัฑฒ์ ชิตวิริโย (เชื้อกุล) และคณะ บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหาร 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 152 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งแบบโครงสร้าง โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1)การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ รองลงมาคือด้านผลลัพธ์ และด้านการนำองค์กรตามลำดับ 2)แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดที่มีวิสัยทัศน์ในการวางนโยบายในการบริหารส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับบุคลากรในทุกระดับอยู่เท่าเทียมกัน ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเพื่อเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของโรงเรียน มีการจัดทำมาตรฐาน

และเกณฑ์การวัดทั้งในด้านการเรียนการสอนและการทำงานของบุคลากร โดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่นำมาใช้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา จารีกักดี และคณะ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักพหุสูตร 5 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 และ 2) เพื่อเสนอแนวการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักพหุสูตร 5 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 210 รูป/คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า) การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักพหุสูตร 5 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษาตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักพหุสูตร 5 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรให้มาก พัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับยุคดิจิทัล ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เข้าถึง เข้าใจ เนื้อหาบทเรียนได้ง่าย เกิดการพัฒนาการต่อยอดจากความรู้เดิม ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้การวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และทันสมัยผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ด้านการนิเทศการศึกษา มีความเป็นกัลยาณมิตร แลกงาน เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษา ห้องเรียน และการนิเทศออนไลน์

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำหลักอริยปาท 4 มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานควบคู่กับการบริหารงานให้ครบทุกด้านของสถานศึกษา

2) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันทางพระพุทธศาสนา ในการส่งผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมมาผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักอริยปาท 4 มาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความพอใจ มีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยกย่องคุณภาพการศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกับครูจัดทำแบบบันทึกการนิเทศภายในด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเอาใจใส่ อำนวยความสะดวกด้านงบประมาณ ในการผลิต

สื่อการเรียนการสอน

4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าใจและพิจารณา วิเคราะห์ หาจุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตร เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

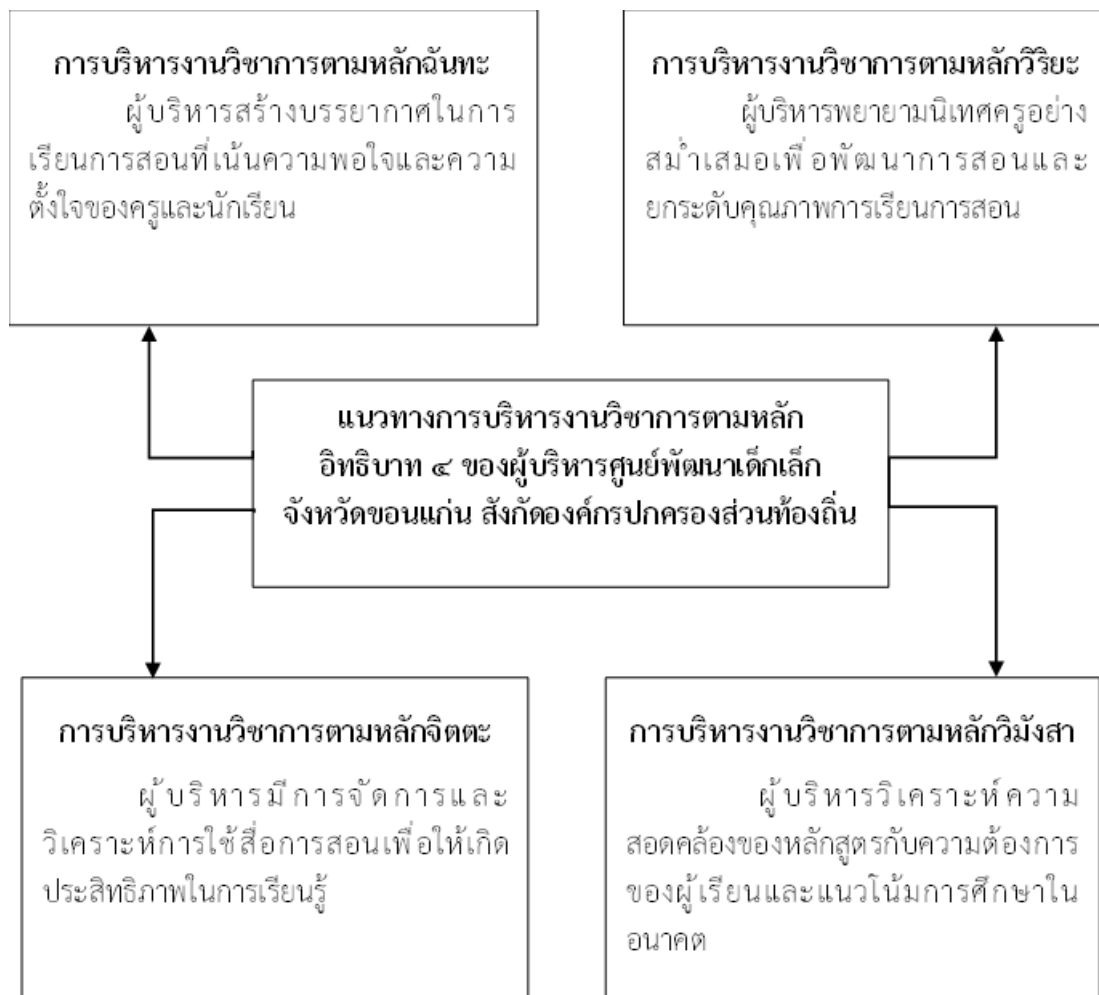
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักอิทธิบาท ๔ ในสถานศึกษาของรัฐ

2) ควรศึกษารูปแบบทางการบริหารงานวิชาการกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักอิทธิบาท ๔ ในสถานศึกษาของรัฐ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แนวคิดดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ด้านใน คือ “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

ด้านนอก คือ สิ่งที่อยู่วิสัยได้ศึกษาตั้งแต่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้เป็นข้อค้นพบในการศึกษา เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 5) ด้านการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ที่บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 อันประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และ วิมังสา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
- จิรนุช ตันติ. (2566). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 2(3), 25.*
- ธงชัย สันติวงษ์. (2548). *องค์การและการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- นฤตล มะโนศรี. (2565). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยาเขตหลักเมืองเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2544). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พรทิพย์ บัวเฟื่อน และคณะ. (2566). *การบริหารงานวิชาการยุคนิวนอร์มัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม, 10(1), 363-364.*
- พระมหาวิวัฒน์ วิวฑฒนเมธี (จันทร์เต็ม). (2561). *การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]*.
- พระมหาสุพิชฐพล ชิตวิริโย (เชื้อกุล). (2565). *การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(3), 1031-1032.*
- ยุพิน ขุนทอง. (2560). *การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]*.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *รายงานปีการศึกษา 2566 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566.*

- สุริยา จาริกภักดี. (2566). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามพหุสูตร 5 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11. วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 2(2), 48.
- อรุณณี พรพงศ์ และคณะ. (2567). การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 11(2), 397-398.
- Farihah, U., et al. (2024). *The influence of academic administration services with the RATER approach on student satisfaction in higher education*. Al-Tanzim Jurnal Manajemen Pendidikan Islam, 8(1), 174-191.